

НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВІАЦІЙНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(Україна)
Навчально-науковий
Гуманітарний інститут
Кафедра англійської філології
і перекладу

НАЦИОНАЛЬНЫЙ
АВИАЦИОННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Украина)
Учебно-научный
Гуманитарный институт
Кафедра английской филологии
и перевода

СИБИРСКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Російська Федерація)
Інститут економіки, управління
та природокористування
Кафедра
ділової іноземної мови

СИБИРСКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Российская Федерация)
Институт экономики, управления
и природопользования
Кафедра
делового иностранного языка

**ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**
Збірник наукових праць

Сборник научных трудов
СПЕЦИАЛЬНЫЙ
И ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД:
ТЕОРИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ, ПРАКТИКА

Київ
«Аграр Медіа Груп»
2016

УДК: 81' 25 (063)(081)
ББК Ш107я431
Ф 296

Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2016. – 436 с.

Збірник містить статті учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції з питань теорії та практики перекладу, що відбулась 15-16 квітня 2016 року на кафедрі англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Спеціальний и художественный перевод: теория, методология, практика: сборник научных трудов / под общей ред. А.Г. Гудманяна, С.И. Сидоренко. – Киев: Аграр Медиа Групп, 2016. – 436 с.

Сборник содержит статьи участников ІХ Международной научно-практической конференции по актуальным вопросам теории и практики перевода, которая состоялась 15-16 апреля 2016 года в Национальном авиационном университете (г. Киев, Украина).

General and Specialist Translation / Interpretation: Theory, Methods, Practice: International Conference Papers. – Kyiv: AgrarMedia Group, 2016. – 436 p.

The book contains papers presented by the participants of the 9th International Conference on theory and practice of translation / interpretation held at the National Aviation University (Kyiv, Ukraine) on 15-16 April 2016.

Голова організаційного комітету:

Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., директор Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (Україна)

Председатель оргкомитета:

Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., директор Учебно-научного Гуманитарного института Национального авиационного университета (Украина)

Заступники голови оргкомітету:

Сидоренко С.І., канд. філол. наук, доцент каф. англійської філології і перекладу НН Гуманітарного ін-ту НАУ;

Заместители председателя оргкомитета:

Сидоренко С.И., канд. филол. наук, доцент каф. английской филологии и перевода УН Гуманитарного ин-та НАУ;

Разумовська В.А., канд. філол. наук, проф. кафедри ділової іноземної мови Ін-ту економіки, управління та природокористування Сибірського федерального університету, голова Красноярського регіонального відділення Спільки перекладачів Росії

Разумовская В.А., канд. филол. наук, проф. кафедры делового иностранного языка Ин-та экономики, управления и природопользования Сибирского федерального университета, руководитель Красноярского регионального отделения Союза переводчиков России

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (протокол № 1 від 16.03.2016 р.)

ISBN 978-617-646-343-6

© Колектив авторів, 2016
© Національний авіаційний університет, 2016

Лінгвопрагматичні виміри сучасної транслятології

Сьогоднішнє бачення перекладознавства як відносно самостійної філологічної галузі позначене активізацією встановлення парадигмальних вимірів транслятології з опертям на останні досягнення гуманітарних наук. Визначальним у цьому контексті є намагання гармонізувати комунікацію та інтенсифікувати міжкультурні та міжмовні контакти в інформаційному суспільстві. Загальнонаукові тенденції, у тому числі в річищі філології, що виражені в активному розвитку окремих постулатів і теорій з одночасним поступом до міждисциплінарності концептуальних парадигм, мають вплив на розвиток ідеї про можливість і необхідність дослідження прагматики перекладу. Прагмалінгвістичні концепції перекладу спираються на низку факторів теоретичної, практичної і дидактичної природи.

Теоретичне обґрунтування транслятології як науки і донині містить різнополярні погляди щодо фундаментальних перекладознавчих понять і власне самої природи перекладацької діяльності. Так, суперечка щодо визначення інваріанту перекладу, з одного боку, є рушійною силою подальшої теоретизації перекладознавства, а з іншого, - створює постійний дисбаланс у формуванні категоріальної картини перекладу. Відомо, наприклад, що вихідний текст можна відтворити в цільовій мові різними способами, які залежать від того, яку інформацію мовний посередник (перекладач) має на меті донести до реципієнта: змістову (фактуальну і концептуальну) чи естетичну (аксіологічну, катаричну, сугестивну, формальну та ін.), що особливо актуально для перекладу художньої літератури і в чому відображено феномен перекладацької множинності.

Теоретично варіативною постає також проблема адекватності, яка полягає не лише у визначенні еквівалентності, але й у виборі способів її досягнення [1]. Доведено, що адекватність комунікативного ефекту в багатьох випадках протирічить комунікативним умовам, якщо, наприклад, реципієнти цільового перекладу мають відмінний від автора вихідного тексту світогляд, соціокультурне підґрунтя і т.ін. Ймовірно, що задекларована в теоретичних постулатах необхідність досягнення потенційно однакового регулятивного впливу видається нереалізованою в комунікативних ситуаціях, які не передбачають гіпотетичної рівності відношень між комунікантами і відповідно між реципієнтами вихідного тексту і тексту перекладу.

Дискусійними видаються на сьогодні і поняття, співвідносні зі стратегіями перекладу. Загалом погоджуючись із необхідністю виокремлення стратегій як необхідних складників перекладацької діяльності, вказуючи на розбіжність стратегій в усній та писемній комунікації, науковці і досі не мають єдиної думки щодо пріоритетності їхнього вибору.

Теоретичне осмислення множинності стратегій, нерідко комплексних і протирічних, реалізовано в думці про необхідність застосування досягнень прагмалінгвістики з розробленою в її сфері класифікацією комунікативних стратегій і тактик. Очевидно, результати цієї роботи можуть бути корисні в теорії перекладу, оскільки переклад з прагмалінгвістикою зближує центральний об'єкт дослідження - комунікативна діяльність. Не менш важливим чинником для досліджень прагмалінгвістики перекладу виступають і практичні підвалини. Практика перекладу має безпосередній дотик до різних форм і видів мовного посередництва, варіативності перекладацьких рішень та унікальних комунікативних умов міжмовного спілкування, залучаючи до перекладознавства апробовані лінгвістикою технології математичної логіки та методології (теорії нечітких множин, теорії хаосу і т.п.) [2; 3]. Безперечним є і те, що типологія комунікантів, розроблена в лінгвопрагматиці, повинна бути певним чином екстрапольована на теорію перекладу, оскільки вона активно використовується в практичній діяльності перекладачів.

Важливим постає і той факт, що нерідко перекладач виходить за межі власне професійних обов'язків, долучаючись до інших форм та видів мовного та соціокультурного посередництва. Це відбувається тоді, коли адресанти делегують свої повноваження вербалізаторів інформації перекладачам, окреслюючи перед ними лише комунікативне завдання. При цьому для адресанта природним є очікування високого комунікативного рівня міжмовного посередника, його лінгвокультурної компетентності, у тому числі знання прецедентів. Додамо також, що професійний перекладач, усвідомлюючи трансцендентальність (множинність, поліваріантність рівноуспішних цільових текстів, адаптивність перекладу), повинен мати здатність не лише до швидкого генерування нетотожних варіантів цільового тексту, а й до вміння оцінити їхню потенційну успішність у сфері іншомовного адресата, заповнити адресантно-адресатний континуум відповідним змістом. Для досягнення згаданих прагматичних цілей потрібно враховувати і суб'єктивні чинники процесу перекладу: особистісні компетенції комунікантів і міжмовного посередника (професійні, когнітивні, комунікативні), їхні психофізіологічні характеристики

(гендерну приналежність, вік, тип вищої нервової діяльності, психічний стан), умови комунікації (усна / письмова форма, синхронність / асинхронність, індивідуальність / масовість).

Видається некоректним оминати також дидактичні фактори перекладу, які виступають своєрідним маркером зв'язку лінгводидактики перекладу з прагмалінгвістикою. Загалом концепція навчання перекладу неминуче орієнтована на формування професійної перекладацької компетентності, повнота якої значною мірою забезпечується комунікативною та мовною компетенціями.

У цій площині прагмалінгвістика та переклад позначені ізоморфністю, оскільки стратегія розвитку і саморозвитку професійної гнучкості перекладача ґрунтується на принципах гуманізму, функціонального та професійного перфекціонізму як світоглядних принципів майбутніх перекладачів. Слід зауважити, що в сучасних вимірах професійна компетентність перекладача вимагає постійної автолінгводидактичної праці. Характерно, що реалізація принципів апроксимації, верифікації теорії практичними надбаннями виступає пріоритетним методом раціональної організації саморозвитку. Сучасні дидакти наголошують на необхідності створення функціонально повної картини теорії, практики і методології перекладу на основі нерідко спорадичних елементів професійно важливих знань і навичок (комунікативних, мовних і перекладацьких). Цінною постає також думка про розвиток принципів самоорганізації та автономії студента як рушійної сили і надійного способу мотивації у процесів навчання та подальшої професійної діяльності.

Отже, вплив прагмалінгвістики на розвиток перекладознавчої теорії видається безсумнівним з огляду на спільність об'єктів їхнього дослідження, методології та звернення до безпосередньої комунікативної діяльності, як і прикладний характер цих наук. Очевидним є факт необхідності врахування досягнень лінгвопрагматики в теоретизації транслятологічних домінант та екстраполяції ідей і принципів функціоналізму в перекладознавчу діяльність. Залучення лінгвопрагматичних теорій до процесу трансляції вбачається перспективним з огляду на провідну роль перекладача у створенні адекватного міжмовного адресантно-адресатного континууму.

Література

1. Gentzler E.C. Contemporary Translation Theories // Gentzler E.C. – London: Routledge, 2001. – 232 p.
2. Литвин И.Н. Проблема типологии информации в теории и практике перевода / И.Н. Литвин // Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». – Вип. 7 (220). – Черкаси, 2012. – 133 с. – С. 12-20.
3. Райс К. Классификация текстов и методы перевода / К. Райс // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике». М.: Наука, 1973. – С. 202-228.

ЗМІСТ

Sergei Antonov. Dealing with Linguistic Variance in Terms of Translation ..	3
Сергей Антонов. Обучение студентов-переводчиков критическому чтению	6
Мариям Арпентьева. Глубинное обучение в подготовке переводчиков	9
Inesa Baybakova, Oleksandra Hasko. Modern Accents of Post-Graduate Course Curriculum from the Point of View of ESP Discourse Translation	17
Ірина Баклан. Засоби відтворення імпліцитності в перекладі текстів німецькомовного офіційно-ділового дискурсу	22
Showqi Bahumaid. English-Arabic Translator Training at the Undergraduate Level: Some Key Challenges	27
Наталія Білоус. Компетентнісний підхід до формування комунікативної особистості перекладача авіаційної галузі	31
Мар'яна Бондар. Особливості синтагматичних зв'язків турецького національно-культурного компонента в українських художніх перекладах	36
Александр Бушев. Стереотипии в дискурсе международника	41
Юлия Валькова. Сохранение остранения в переводе художественной литературы	45
Ольга Васильченко. Интердискурсивность литературного произведения как проблема перевода	51
Алексей Вдовичев. Переводческие трансформации как фактор обеспечения качества текста перевода	57
Алексей Вдовичев, Елена Карапетова. Самостоятельная работа в учебной подготовке современных переводчиков	61
Aleksei Vdovichev, Natalia Olovnikova. Translator's Information Mining and Technological Competences in the Modern Translation Service Market	66
Ольга Войку, Ольга Шевчук. Особливості підготовки соціальних перекладачів, які працюють у медичній сфері, в Іспанії на сучасному етапі	70
Татьяна Володина. Коммуникативный аспект перевода научного текста по лингвистике	74

Федір Волошин. Конотативний потенціал фразеологічних одиниць та його відтворення в художньому перекладі (на матеріалі роману А.Переса-Реверте «Шкіра для барабана»).....	78
Ірина Воробйова. Способи передачі власних імен у перекладах серії романів про Міську Варту Террі Пратчетта	83
Людмила Галій. Переклад багатокomпонентних займенникових конструкцій (на матеріалі роману “A Study in Scarlet” Артура Конан Дойля).....	88
Любов Гастинщикова, Андріана Раті. Когнітема МЕРТВЕ ТІЛО у жанрі літератури жахів: перекладацький аналіз	92
Наталья Гейко. Перевод атрибутивных словосочетаний общественно-политической тематики (на материале русского и английского языков)97	
Яна Горбань, Тетяна Крилова. Відтворення синтаксичних експресивних засобів в українських перекладах публіцистичних текстів ..	100
Артур Гудманян. Проблеми перекладу текстів фахової мови транспорту.....	104
Artur Gudmanian, Sergiy Sydorenko. Teaching Diachronic Translation at the History of English Classes	108
Эра Гукасова. Семантико-прагматический аспект перевода безэквивалентной лексики.....	115
Світлана Даниліна. Таємниці історії Донни Тартт і прозорість їхнього відтворення у перекладі	119
Катерина Дейнека, Олена Ковтун. Письмовий переклад у контексті підготовки студентів-майбутніх перекладачів.....	126
Віра Дейнека, Тетяна Семигінівська. Відтворення структурно-функціонального контенту фахового тексту (на матеріалі компедіуму НАТО з виховання доброчесності та боротьби з корупцією)	130
Ніна Дюканова. Стилiстичні особливості документів для Єврокомісії	134
Галина Єнчева, Ольга Пилип. Емоційно забарвлена лексика в оригіналі та перекладі (на матеріалі твору У.М. Теккерея).....	138
Людмила Зенина. Обучение аспирантов специфике перевода современных текстов по экономике с использованием информационных технологий	143

Наталья Иваницка, Виолетта Вуколова. Лінгвопрагматичні виміри сучасної транслятології.....	146
Наталья Каменева. Перевод в сфере профессиональной коммуникации: преодоление интерференции	149
Наталья Камовникова. Поэтический перевод в условиях политической системы: болгарская поэзия в СССР.....	154
Марина Капитонова. Понятия симметрии/асимметрии и лингвистической понятности/интерференции как категории оценки письменного и устного перевода	159
Каринэ Кардаш. Стратегии перевода семантической ситуации «поздравление» в китайском художественном тексте	164
Zaal Kikvidze. How to Gloss and Translate Georgian Echo-Paired Words	168
Наталья Климович. Кто манипулирует переводом?.....	172
Олена Ковтун, Ірина Фесенко. Особливості перекладу назв кінофільмів.....	175
Олена Ковтун, Софіко Хучуа. Англійська транспортна термінологія та її відтворення українською мовою (на матеріалі текстів НТЛ).....	179
Оксана Кондратьева, Ирина Шахновська. Засоби забезпечення когезії в англо-українських перекладах наукових текстів	183
Ирина Копытич, Ирина Любанец, Вадим Туровец. Main Difficulties of the Translation of Terms Determined by the Linguistic and Cultural Differences of Languages	188
Людмила Корухова. Переводческие принципы Д.П. Ознобишина в контексте московской переводческой парадигмы.....	193
Ірина Кузнецова. Особливості перекладу англійської термінології ландшафтного дизайну.....	197
Зоя Кучер. Проблема відтворення авторської концепції художнього твору в процесі перекладу	204
Альбина Ладыненко. Микро-, мезо- и макроконтекст: поиски интерпретаций читателя	209
Marine Levidze. Rendering of Terms of Endearment from Georgian into English – Sociocultural Perspective.....	212

András Lukács. Использование теории skopos при переводе путеводителей.....	216
Алла Ляшина. Роль репрезентативних суфіксів у процесі перекладу наукової літератури	220
Анастасія Маркелова. Етносимвол у поетичному мовленні шістдесятників крізь призму завдань перекладу	224
Андрій Медведів, Олена Ковтун. Архітектурна лексика в романі «Собор Паризької богоматері» Віктора Гюґо та її переклад українською мовою	228
Вікторія Михайліченко. Структурно-семантичні особливості англійських авіаційних термінів та їх переклад (на матеріалі англomовних статей авіаційної галузі).....	234
Тетяна Моїсенко (Іваніна). До проблеми перекладу українських ергонімів англійською мовою.....	240
Оксана Нечипорук, Тетяна Семигінівська. Лексико-граматичні трансформації в перекладі офіційних документів НАТО	245
Евгения Нильсен, Мария Малиновская. Передача топонимов при переведенні жанра фэнтези на прикладі романов Урсулы Ле Гуин.....	250
Надежда Новосельцева. Семантико-прагматические аспекты перевода общественно-политических реалий с английского языка на русский	255
Марина Орлова. Досвід Перекладацької Майстерні: між літературою, театром і перекладом.....	259
Людмила Павлова. Проблемы перевода: стилистические аспекты ...	265
Валерія Пархоменко. Наукова стаття як мультидисциплінарна одиниця наукового дискурсу	270
Анна Пашковска-Вильк. Текст в кадрі – переводческие стратегии ..	273
Марина Пашенко. Разноуровневые лакуны русского и французского языков (на примере наименований христианских конфессий).....	278
Ольга Первак, Тетяна Крилова. Відтворення у перекладі комунікативної специфіки еліптичних структур	283
Марина Пилипчук. Стратегії очуження та одомашнення в перекладі українських реалій.....	287

Юлія Плетенецька, Анастасія Волова. Граматичні трансформації у перекладі міжнародних правових конвенцій	291
Юлія Плетенецька, Сергій Коваленко. Відтворення англomовного медичного дискурсу на прикладі інструкцій до медичних препаратів	296
Юлія Плетенецька, Олександра Пантюшенко. Відтворення антропонімів в системі безеквівалентної лексики роману Дж. Селінджера «Над прірвою в житті»	301
Вячеслав Плютов. Восклицательный знак в русско-английских переводах: невозможность механического переноса	305
Анна Подставска. Категоризация жанров гражданского права как источник информации для переводчиков.....	309
Вікторія Поліщук, Алла Головня. Відтворення лінгвістичних засобів створення синестезії у кінофільмі «Шоколад»	314
Станіслав Попов. Вопросы подготовки технических переводчиков	317
Наталія Попович. Давньогрецька патристична література та її різномовні переклади	321
Світлана Приймак, Світлана Лисюк. Концептуальна еквівалентність передачі вигуків в практиці перекладу англійської та української концептосфери	325
Вероніка Разумовская. «Анна Каренина»: множественность перевода и художественного образа	330
Марина Рудіна. Сучасні аспекти формування іншомовної комунікативної компетентності та навичок перекладу у студентів-філологів.	335
Алла Сітко, Олена Скавронська. Етномовний компонент українських народних казок як проблема перекладу.....	340
Тетяна Смірнова. Переклад метафори у науково-технічній літературі (на матеріалі текстів транспортної галузі).....	344
Юрій Стежко. Метафора в художніх текстах: особливості перекладу	349
Анастасія Степаненко, Алла Головня. Відтворення категорій експресивності при перекладі (на матеріалі мультиплікаційного фільму «Посіпаки»).....	354

Аліна Столярчук. Відтворення поетонімів у перекладі художньої літератури (на матеріалі твору Клайва Стейплза Льюїса «Хроніки Нарнії» та його перекладів)	358
Ірина Струк. Збереження статусу-кво діалектів у перекладі	362
Ірина Струк, Катерина Отрішко. Граматичні особливості англо-українського перекладу художньої літератури на основі роману Д. Брауна «Код Да Вінчі»	366
Татьяна Тарасенко, Василиса Тарасенко, Enrique F. Quero Gervilla. Языковая картина мира переводчика и художественный текст (на материале испанских переводов романа М.А. Булгакова «Мастер и Маргарита»)	371
Tania Triberio. Translatability of Inventories in Russian-Italian Dictionaries. Examples.	375
Марина Троссель. Профессиональный подъязык в свете проблем перевода.....	380
Зарина Фарамазян, Эра Гукасова. Переводческие трансформации в художественном тексте романа Д. Сэлинджера «Над пропастью во ржи» (на материале русского и новогреческого языков).....	383
Елена Филиппова. Средства и приемы передачи русских обращений-имен собственных на английский язык (на материале произведений художественной литературы XIX века).....	388
Сергій Фокін. Статистичні ознаки імітації стилю перекладача (на матеріалі використання префіксального словотвору в перекладі «Дон Кіхота» М. Лукаша і А. Перепаді).....	391
Дмитрий Шлепнев. Междисциплинарность и (или?) самостоятельность переводоведения	398
Світлана Шурма. Адаптація при відтворенні англомовних мультимедійних рекламних повідомлень українською.....	403
Наталья Юзefович. Обучение переводу как профессиональной деятельности: успехи и упущения	407
Gulnara Janova, Maka Murvanidze. Translation as an ELT Tool in Georgian Classes	411
Tomasz Wiech. Interpreters in Communication Disorders.....	414
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	419

Наукове видання

Збірник наукових праць

ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

В авторській редакції

робимо якісний друк доступним

Підписано до друку 23.03.2016. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 26,75
Тираж 100 прим.

Віддруковано в Видавництві ТОВ «Аграр Медіа Груп»
04080, м. Київ, вул. Новокостянтинівська, 4А
Тел.: 044 361 53 06, e-mail: info@agrarmedia.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК №3651 від 22.12.2009
www.agrarmedia.com